

Տեղեկատվական
համակարգերը
բիզնեսում/
Տեղեկատվական
մենեջմենթ

Գրականություն, հղումներ

- “Business Information System”, Beynone-Davies, Palgrave, Macmillan, P2009
- “The IT Payoff, Measuring the business value of Information Technology Investments” , Sarv Devaraj, Rajiv Kohli, An Imprint of Pearson Education, 2004
- “Information system for business and beyond”, Davit T. Bourgeois, Saylor Academy, 2014
- Костров А.В. Методы и модели информационного менеджмента, М., Финансы и статистика, 2007
- ՀՀ Օրենքը էլեկտրոնային փաստաթղթի և էլեկտրոնային թվային ստորագրության մասին
- ՀՀ Օրենքը էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Information_system
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Management_information_system
3. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/287895/information-system>
4. <http://www.managementstudyguide.com/components-of-communication-process.htm>
5. <http://bisom.uncc.edu/courses/info2130/Topics/istypes.htm>
6. <http://www.willpowerinfo.co.uk/infobibl.htm>

Տեղեկատվական մենեջմենթը գիտելիքի
զարգացող ճյուղ է, որն առաջացել է
տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և
պրակտիկ մենեջմենթի
սահմանակետում՝
կազմակերպությունների և
ընկերությունների տեղեկատվական
համակարգերի կառավարման
խնդիրների լուծման համար:

Տեղեկատվական մենեջմենթի խնդիրները

1. ՏՀ տեխնոլոգիական միջավայրի ձևավորում
2. ՏՀ զարգացումը և սպասարկումը
3. Պլանավորումը ՏՀ միջավայրում
4. ՏՀ կազմակերպական կառուցվածքի ձևավորումը
5. ՏՀ օգտագործումը և շահագործումը
6. Ինովացիոն քաղաքականության ձևավորում
7. ՏՀ ոլորտում անձնակազմի ղեկավարում
8. Ֆինանսների կառավարում ՏՀ ոլորտում

Տեղեկատվություն – շրջակա միջավայրի օբյեկտների և երևույթների, նրանց հատկությունների, վիճակի և այլն մասին տեղեկություն

Տվյալներ /լատիներեն data/ - որոշ տեղեկատվական գործընթացում ֆորմալ ձևով փաստերի և գաղափարների ներկայացում է, որը տեղեկատվական գործընթացում պիտանի է փոխանցման և մշակման համար:

Տնտեսական տեղեկատվություն – տեղեկությունների միագումար է սոցիալ-տնտեսական գործընթացների և կազմակերպությունների վերաբերյալ, որն օգտագործվում է այդ գործընթացների և կազմակերպությունների կառավարման համար

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները (Information Technology - IT) - դիսցիպլինների և գործունեության բնագավառի լայն դաս է, որը վերաբերում է աշխատանքի գործընթացների, տվյալների և տեղեկատվության ձևավորմանը և կառավարմանը հաշվողական, համակարգչային և հաղորդակցության տեխնիկայի կիրառմամբ

Տեղեկատվական ռեսուրսը - դա
կուտակված տեղեկատվության ամբողջությունն է, որը
ֆիքսված է նյութական կրիչների վրա ցանկացած ձևով և
ապահովում է նրա փոխանցումը ժամանակում և
տարածության մեջ գիտական, արտադրական,
կառավարչական և այլ խնդիրների լուծման համար:

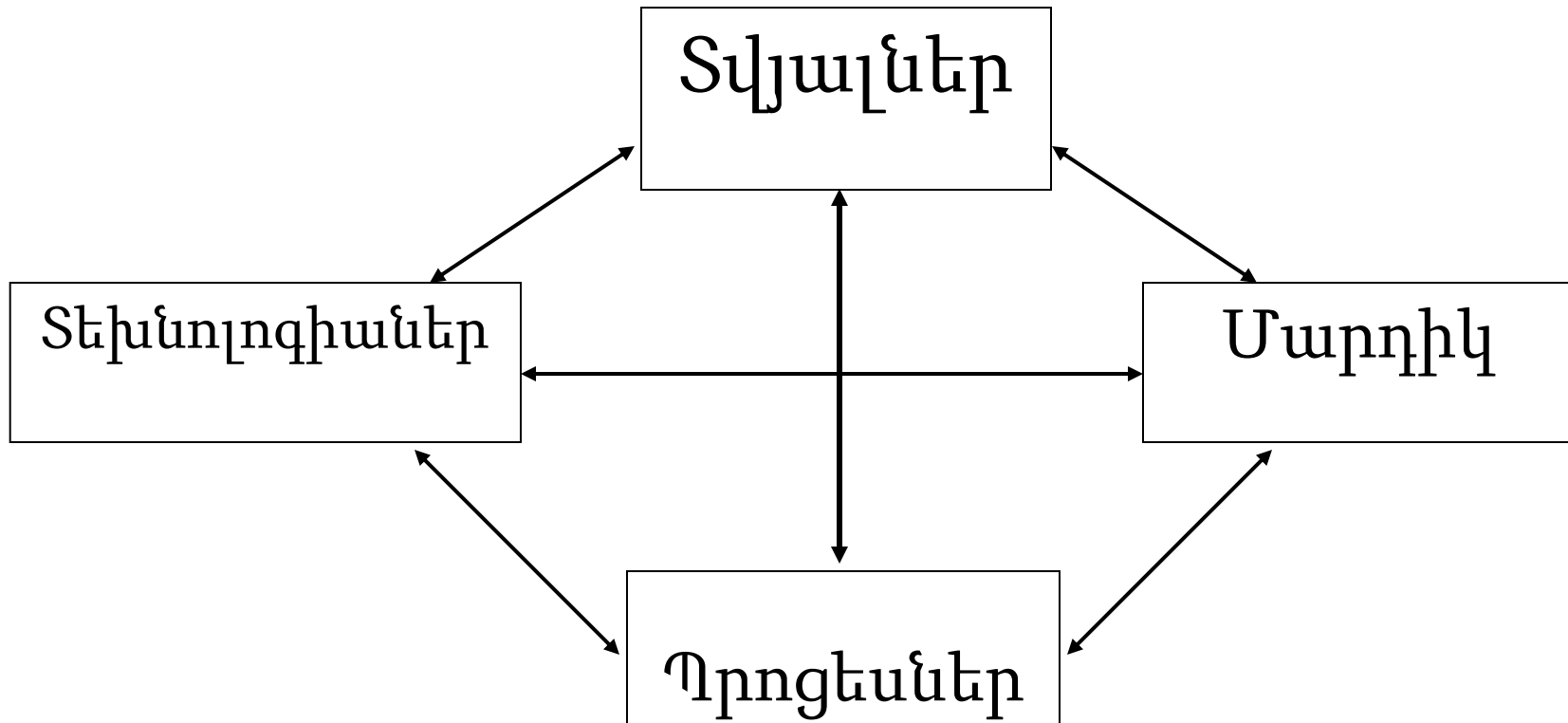
Ակտիվ տեղեկատվական ռեսուրսները - ազգային
տեղեկատվական ռեսուրսների մաս է որը մատչելի
են օգտագործողներին կոմերցիոն հիմունքներով:
Ակտիվ տեղեկատվական ռեսուրսների
հարաբերությունը ընդհանուր ազգային տեղեկատվական
ռեսուրսներին - երկրի հիմնական տնտեսական
ցուցանիշներից է:

Տեղեկատվական համակարգ (Information System)

Ձեռնարկության ողջ կառուցվածքը, որը կառավարման ընթացքում աշխատանքի է բերված բոլոր գործընթացների տեղեկատվական, փաստաթղթային հոսքերով, հանդիսանում է տեղեկատվական համակարգ:

Տեղեկատվական համակարգը պետք է ապահովի հետևյալ միջոցները՝

- Տեղեկատվության հավաքագրում
- Մշակում և ձևափոխում
- Վերլուծություն
- Պահուստ և պաշտպանում
- Փոխանցում օգտագործման համար

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Տնտեսական տեղեկատվությանը բնորոշ են հետևյալ չափորոշիչները

- Աղբյուրների և սպառողների բազմազանություն,
- Մեծ ծավալների աճ և մեծ տեսակարար կշիռ դրանց մշակման ընթացքում
- սահմանված ժամանակային հատվածներում /դեկադա, ամիս, եռամսյակ, տարի/ ստացման և փոխանցման ցիկլերի բազմակի կրկնություն,
- առանձին մասերի օգտագործման գաղտնիության ապահովության անհրաժեշտություն,
- գործնական որոշումների նախապատրաստման և ընդունման չափազանց մեծ կարևորություն;

Definition of information management terms

- **Content management system (CMS)**
- **Enterprise content management system (ECMS)**
- **Document management system (DMS)**
- **Digital asset management (DAM) system**
- **Brand management system**
- **Library management system (LMS)**
- **Learning management system (LMS)**
- **Geographic information system (GIS)**

Տեղեկատվական համակարգերի
դասակարգումը

KINDS OF INFORMATION SYSTEMS

KIND OF SYSTEM

GROUPS SERVED

STRATEGIC LEVEL

SENIOR MANAGERS

MANAGEMENT LEVEL

MIDDLE MANAGERS

KNOWLEDGE LEVEL

KNOWLEDGE &
DATA WORKERS

OPERATIONAL
LEVEL

OPERATIONAL
MANAGERS

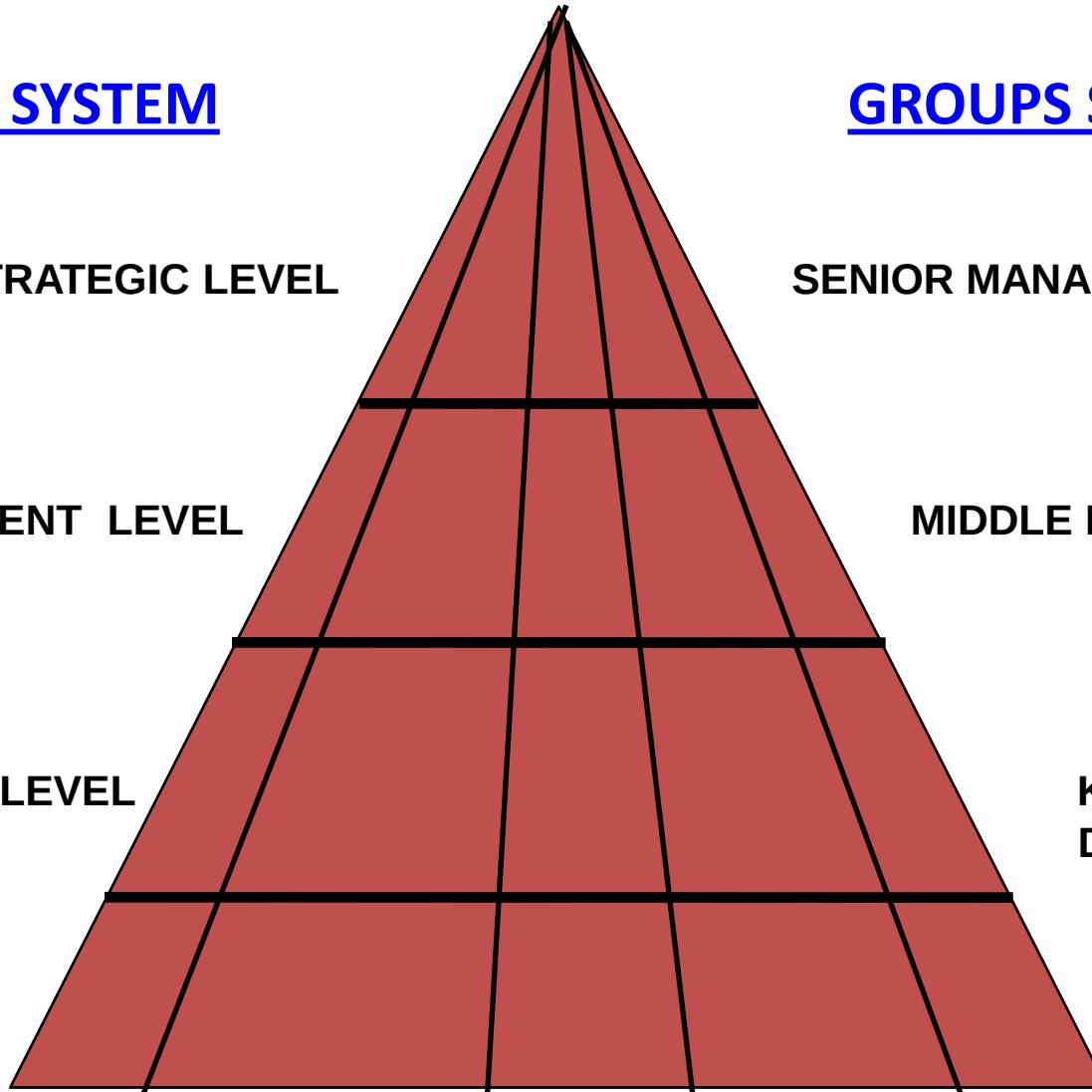
SALES &
MARKETING

MANUFACTURING
& ENGINEERING

FINANCE

ACCOUNTING

HUMAN
RESOURCES

Four General Kinds of IS

- **Operational-level systems**
 - support **operational managers** by monitoring the day-to-day's elementary activities and transactions of the organization. e.g. TPS.
- **Knowledge-level systems**
 - support **knowledge and data workers** in designing products, distributing information, and coping with paperwork in an organization. e.g. KWS, OAS
- **Management-level systems**
 - support the monitoring, controlling, decision-making, and administrative activities of **middle managers**. e.g. MIS, DSS
- **Strategic-level systems**
 - support long-range planning activities of **senior management**. e.g. ESS

A Framework for IS

(with respect to support provided)

- Executive Support Systems (ESS)
- Management Information Systems (MIS)
- Decision Support Systems (DSS)
- Knowledge Work Systems (KWS)
- Office Automation Systems (OAS)
- Transaction Processing Systems (TPS)

Խնդիրների տեսակները

- Կառուցվածք ունեցող
- Կառուցվածք չունեցող
- Թույլ կառուցվածք ունեցող

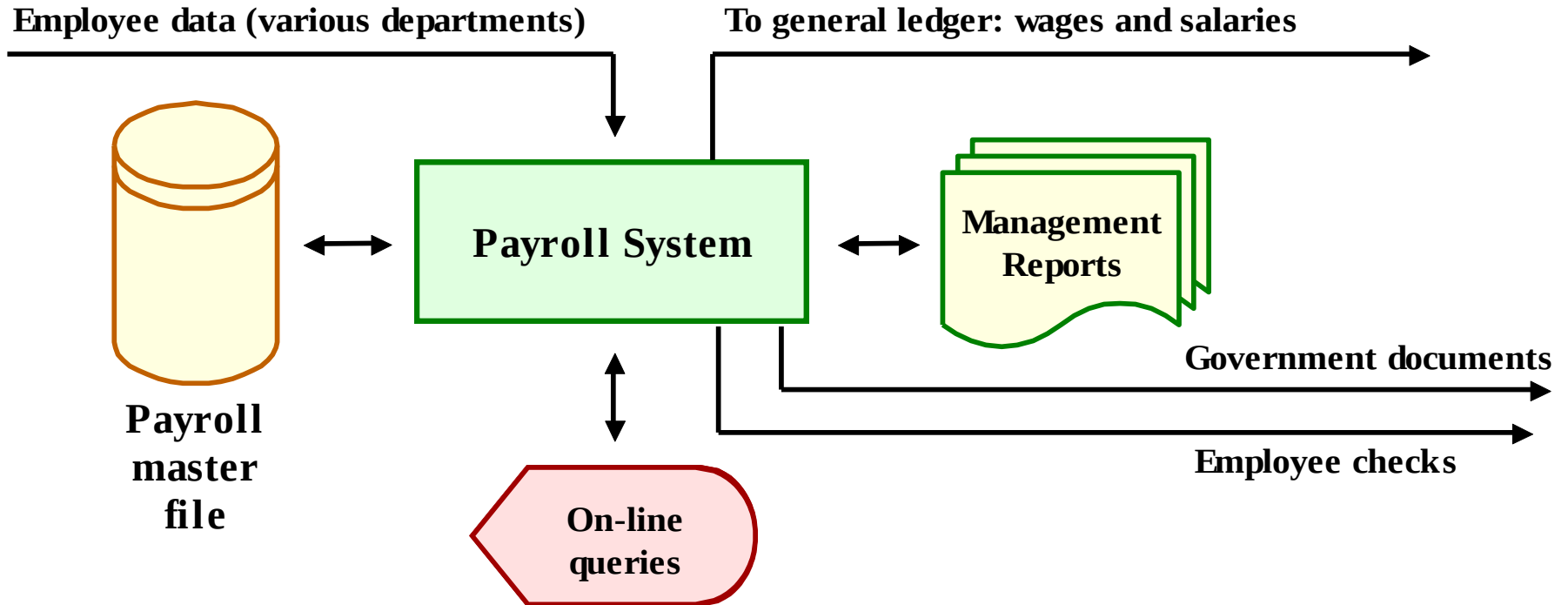
Transaction Processing Systems (TPS)

Շահագործման (գործառնական) **մակարդակի** **ՏՀ-ը** նախատեսված են կազմակերպության կառավարման օպերատիվ մակարդակի տարրական գործառույթների ավտոմատացման համար: Այդպիսի գործառույթներից են՝ տեղեկատվության մուտքագրումը, ընթացիկ տեղեկատվության նախնական մշակումը, վճարումների իրականացումը, «փոստային գործարքների» կատարումը:

- **TYPE:** Operational-level/շահագործման մակարդակ
- **INPUTS:** transactions, events
- **PROCESSING:** updating
- **OUTPUTS:** detailed reports
- **USERS:** operations personnel, supervisors
- **DECISION-MAKING:** highly structured

EXAMPLE: payroll, accounts payable

A Symbolic Representation for a payroll TPS

Office Automation Systems (OAS)

*Համակարգ – տեքսային մշակումների,
էլեկտրոնային փոստի, ժամանակի պլանավորման,
որը բարձրացնում է տվյալների հետ
աշխատողների արդյունավետությունը*

- TYPE: Knowledge-level
- INPUTS: documents, schedules
- PROCESSING: document management, scheduling, communication
- OUTPUTS: documents; schedules
- USERS: clerical workers

EXAMPLE: document imaging system

Knowledge Work Systems (KWS)

ՏՀ, որը կատարում է տեղեկատվության խորը մշակում, նոր տեղեկատվության ստեղծում, նոր գիտելիքների ստեղծում, գիտական կամ ճարտարագիտական աշխատանքներ

- TYPE: Knowledge-level
- INPUTS: design specifications
- PROCESSING: modelling
- OUTPUTS: designs, graphics
- USERS: technical staff; professionals

EXAMPLE: Engineering workstations

Management Information Systems (MIS)

Տեղեկատվական համակարգ, որը կատարում է գործառնությունների պլանավորում, վերահսկում, հատուկ իրավիճակների գրանցում և ապահովում է կառավարչին ընթացիկ հաշվետվություններով

- TYPE: Management-level
 - INPUTS: high volume data
 - PROCESSING: simple models
 - OUTPUTS: summary reports
 - USERS: middle managers
 - DECISION-MAKING: structured to semi-structured
- EXAMPLE:** annual budgeting

Characteristics of Management information Systems

1. MIS support structured decisions at the operational and management control levels. However, they are also useful for planning purposes of senior management staff.
2. MIS are generally reporting and control oriented. They are designed to report on existing operations and therefore to help provide day-to-day control of operations.
3. MIS rely on existing corporate data and data flows.
4. MIS have little analytical capability.
5. MIS generally aid in decision making using past and present data.
6. MIS are relatively inflexible.
7. MIS have an internal rather than an external orientation.

Decision Support Systems (DSS)

Տեղեկատվական համակարգ, որը կատարում է ներքին արդյունքների ամփոփում, ընկերության հիմնական գործառույթների վերաբերյալ հաշվետվություն, պլանավորում, կառավարչական մակարդակում որոշումներ ընդունելու գործառույթներ

- TYPE: Management-level
- INPUTS: low volume data
- PROCESSING: simulations, analysis
- OUTPUTS: decision analysis
- USERS: professionals, staff managers
- DECISION-MAKING: semi-structured

EXAMPLE: sales region analysis

Characteristics of Decision-Support Systems

- 1.** DSS offer users flexibility, adaptability, and a quick response.
- 2.** DSS operate with little or no assistance from professional programmers.
- 3.** DSS provide support for decisions and problems whose solutions cannot be specified in advance.
- 4.** DSS use sophisticated data analysis and modelling tools.

Executive Support Systems (ESS)

Տեղեկատվական համակարգ, որը կատարում է շրջակա միջավայրի համակարգային վերլուծություն, նոր հարկային օրենքների կամ մրցակիցների վերլուծություն, բիզնեսի նոր ուղիների որոնում և այլն

TYPE: Strategic level

- INPUTS: aggregate data; internal and external
- PROCESSING: interactive
- OUTPUTS: projections /կանխատեսումներ/
- USERS: senior managers
- DECISION-MAKING: highly unstructured

EXAMPLE: 5 year operating plan

Major Types of Information Systems

TYPES OF SYSTEMS

ESS

Strategic Level Systems

5-year operating plan	5-year budget forecasting	5-year sales trend forecasting	Profit planning	Manpower planning
-----------------------------	---------------------------------	--------------------------------------	--------------------	----------------------

MIS

Management-Level Systems

Sales management	Inventory Control	Annual budgeting	Capital Investment analysis	Relocation analysis
Sales region analysis	Production Scheduling	Cost analysis	Pricing/profitability analysis	Contract cost analysis

DSS

KWS

Knowledge-Level Systems

Engineering workstations	Graphics workstations	Managerial workstations
Word processing	Document Imaging	Electronic Calendars

OAS

TPS

Operational Level Systems

Order Tracking	Machine control	Securities trading	Payroll	Compensation
Order processing	Plant scheduling	Cash management	Accounts payable	Training & development
	Material movement control		Accounts receivable	Employee record keeping

Sales and
marketing

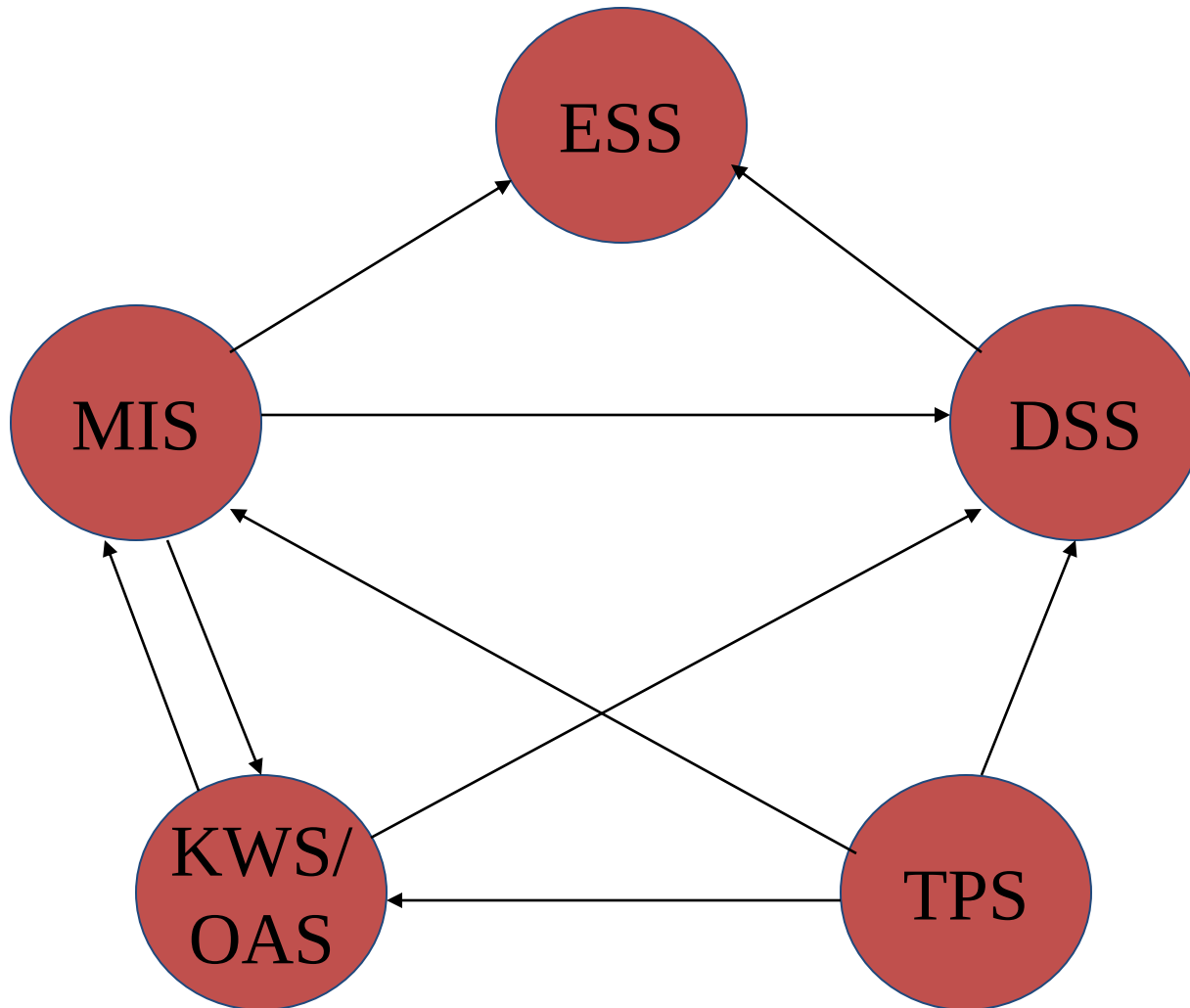
Manufacturing

Finance

Accounting

Human
Resources

Relationship between different IS

TPS is a major producer of information for other systems

Classification of IS by Functional Area

- The accounting information system
- The finance information system
- The manufacturing (operations, production) information system
- The marketing information system
- The human resources information system

Վաճառքի և մարքեթինգի համակարգեր

- Համակարգեր, որոնք օգնում են կազմակերպությանը բացահայտել ընկերության ապրանքների ու ծառայությունների հաճախորդներին, ձևավորել հաճախորդների կարիքներից բխող ապրանքներ ու ծառայություններ, խթանել և վաճառել ապրանքներն ու ծառայությունները և աջակցել հաճախորդներին

	Օրինակներ	
Համակարգ	Նկարագրություն	Կազմակերպական մակարդակ
Պատվերների մշակում	Մուտքագրել, վերամշակել և գրանցել պատվերները	Գործառնական
Շուկայի վերլուծություն	Բացահայտել հաճախորդներին և շուկաները՝ օգտագործելով	Գիտելիքի
	վիճակագրական տվյալները, շուկաները	
	հաճախորդների վարքագիծն ու միտումները	
Գնագոյացման վերլուծություն	Որոշել ապրանքների և ծառայությունների գները	Կառավարչական

Մշակման և արտադրության համակարգեր

- Համակարգեր, որոնք գործ ունեն ապրանքների ու ծառայությունների պլանավորման, զարգացման, արտադրության և արտադրանքի հոսքի վերահսկման հետ:

	Օրինակներ	
Համակարգ	Նկարագրություն	Կազմակերպական մակարդակ
Մեքենաների վերահսկում	Մեքենաների և սարքավորումների գործունեության վերահսկում	Գործառնական
Համակարգչային-օժանդակությամբ դիզայն (CAD)	Նախագծել նոր ապրանքներ	Գիտելիքի
Արտադրության պլանավորում	Նախագծել երբ և ինչքան ապրանք պետք է արտադրվի	Կառավարչական
Սարքավորումների տեղադրում	Որոշել, թե որտեղ տեղավորել նոր արտադրական սարքավորումները	Ռազմավարական

Ֆինանսական և հաշվապահական համակարգեր

- Համակարգեր, որոնք հետևում են ընկերության ֆինանսական ակտիվների և ֆոնդերի հոսքերը

	Օրինակներ	
Համակարգ	Նկարագրություն	Կազմակերպական մակարդակ
Դեբիտորական պարտավորություններ	Ընկերությանը պարտքերի գրանցում	Գործառնական
Պորտֆելի վերլուծություններ	Նախագծել ընկերության ներդրումային պորտֆելը	Գիտելիքի
Բյուջետավորում	Նախապատրաստել կարճաժամկետ բյուջե	Կառավարչական
Շահույթի ալանավորում	Պլանավորել երկարաժամկետ շահույթ	Ռազմավարական

Մարդկային ռեսուրսների համակարգեր

- Համակարգեր, որոնք ապահովում են աշխատողների գրանցումը՝ գրանցում աշխատողի ունակությունները, աշխատանքի կատարումը, և վերապատրաստումը և խթանում են աշխատակցի փոխհատուցման և կարիերայի զարգացման պլանավումանը:

Օրինակներ		
Համակարգ	Նկարագրություն	Կազմակերպական մակարդակ
Վերապատրաստումն ու զարգացումը	Գրանցել աշխատողի վերապատրաստումը և ունակությունները	Գործառնական
	և պահել աձևի գնահատումը	
Կարիերայի հարթում	Նախագծել կարիերայի ուղիներ աշխատողի համար	Գիտելիքի
Փոխհատուցումների վերլուծություն	Ուսումնասիրել աշխատողների վարձատրության և շահերի ու բաշխումը	Կառավարչական
Անձնակազմի պլանավորում	Նախագծել կազմակերպության աշխատուժի երկարաժամկետ կարիքները	Ռազմավարական

Տեղեկատվության մշակում և պահպանում Տվյալների հենքեր և պահուստներ

- Տվյալների հենք (բազա) է կոչվում փոխկապակցված տվյալների համախումբ, որը նկարագրում է որևէ ֆիզիկական համակարգի բնութագրերը:
- Տվյալների հենքը դա իրական աշխարհի մոդել է, որտեղ առանձնացվում է օբյեկտը, օբյեկտի հատկությունը և փոխադարձ կապերը օբյեկտների միջև:

Տվյալների հենքերի կառավարման համակարգեր (DBMS, Data Base Management System)

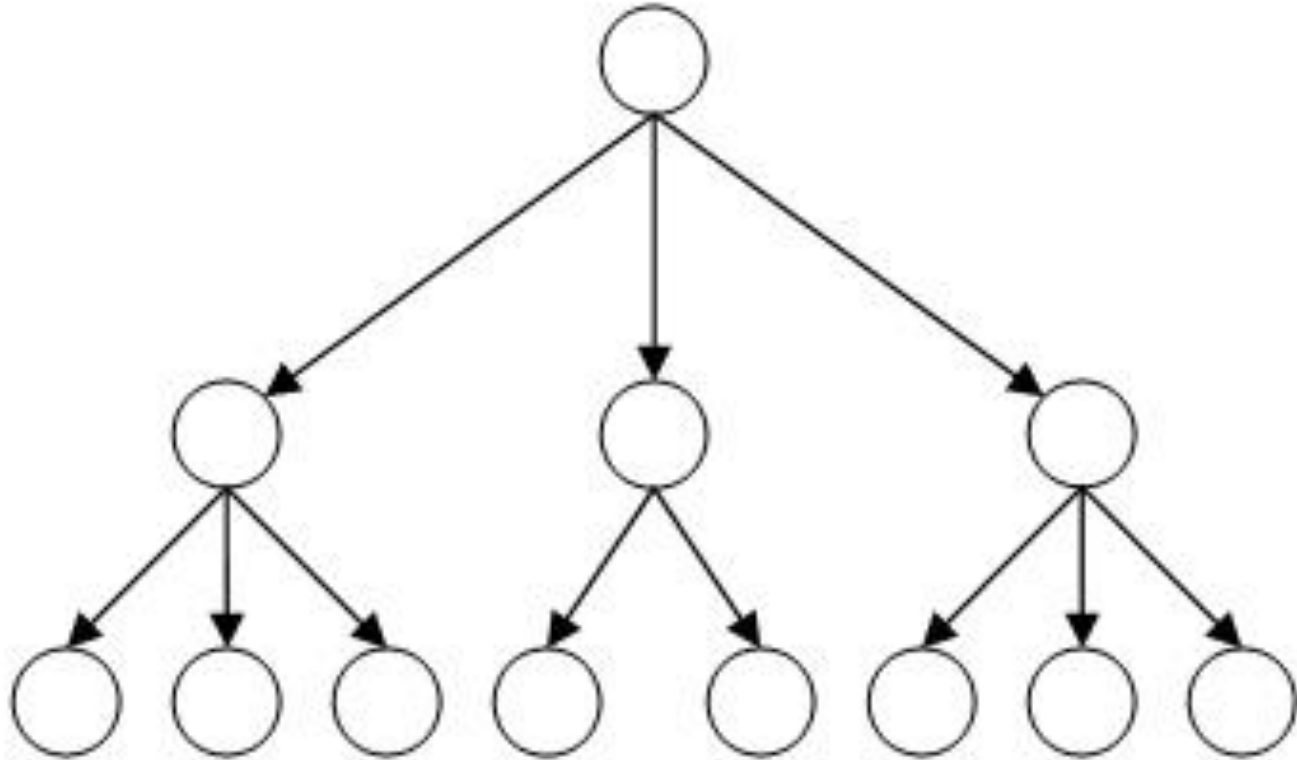
Տվյալների հենքերի հետ աշխատելու համար անհրաժեշտ են տվյալների հենքերի կառավարման համակարգեր՝ մասնագիտացված ծրագրեր, որոնք նախատեսված են տվյալների հենքերի նոր կառուցվածքների ստեղծման, տվյալների խմբագրման և որոշակի չափանիշների բավարարող տվյալների արտապատկերման համար:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԵՆՔԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ

Ըստ տվյալների մոդելների տվյալների
հենքերը լինում են՝

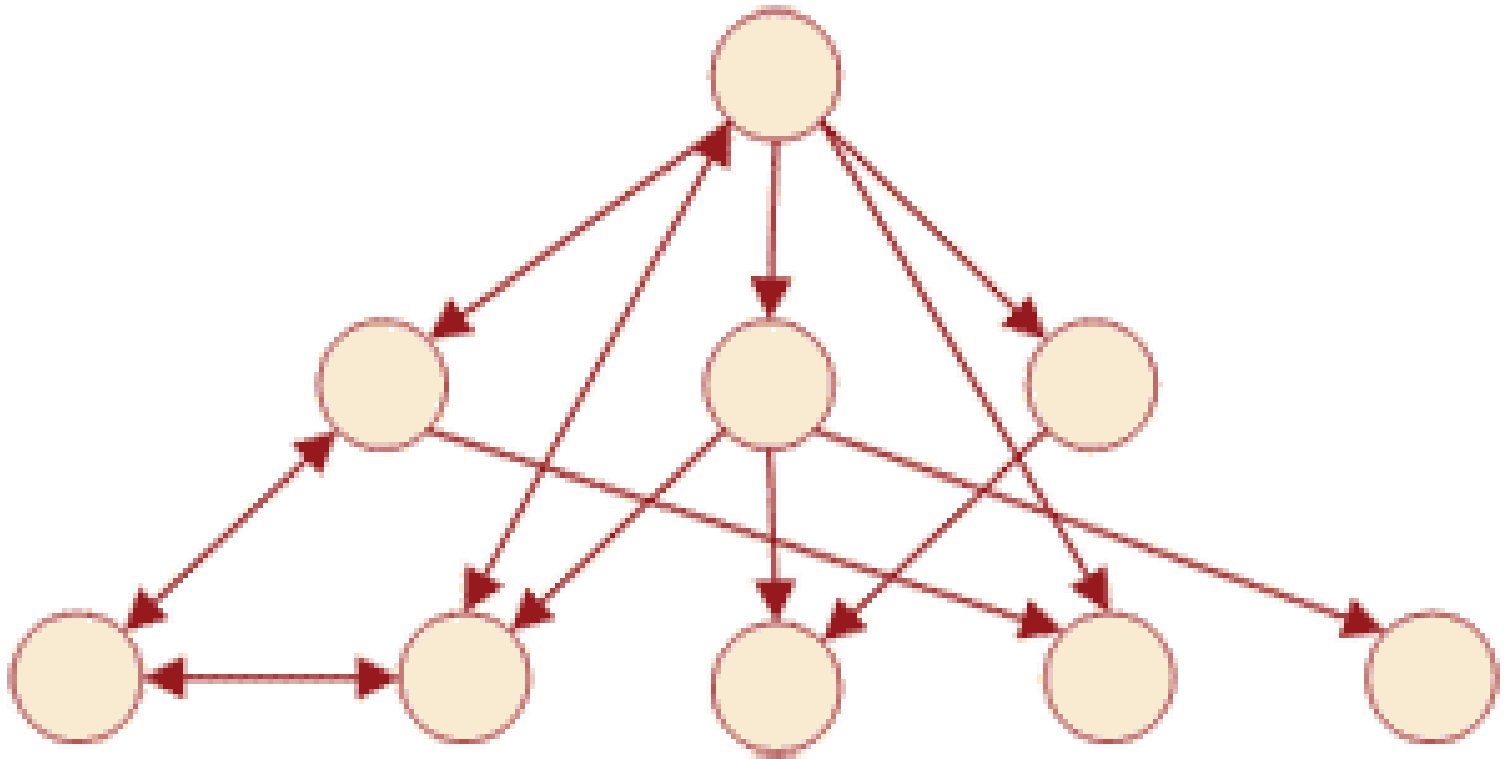
- Հիերարխիկ
- Ցանցային
- Ռելացիոն
- Օբյեկտա-ուղված

Հիերարխիկ մոդել

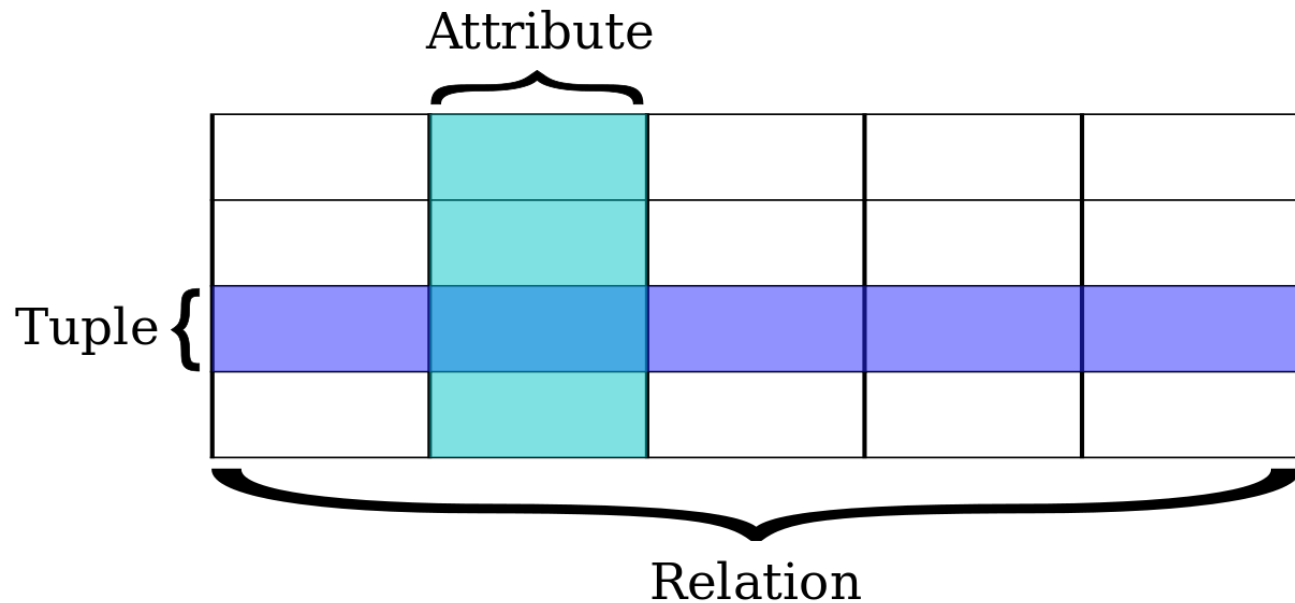
Նկար 1. Հիերարխիկ տվյալների հենքերի ընդհանուր սխեմա

Ցանցային մոդել

Նկար 2. Ցանցային տվյալների հենքերի ընդհանուր սխեմա

Ռելյացիոն մոդել

Նկար 3. Ռելյացիոն տվյալների հենքերի ընդհանուր սխեմա

Ռելացիոն տվյալների հենքերի հիմնական հատկություններն են՝

- Բոլոր տվյալները գրվում են երկչափ աղյուսակներում
- Ամեն տողի և սյունակի հատման տեղում գրված է միայն մեկ արժեք
- Ամեն սյունակ ունի իր անունը և սյունակի բոլոր արժեքները նույնատիպ են
- Հարցման արդյունքը ունի աղյուսակի տեսք, որի արժեքները նույնպես կարող են հարցման արդյունք հանդիսանալ

Ժամանակակից DBMS-ն իր մեջ պարունակում է հետևյալ բաղադրիչները

- Կորիզ, որը պատասխանատու է տվյալների կառավարման համար արտաքին և օպերատիվ հիշադրության մեջ,
- Տվյալների բազայի լեզվի պրոցեսոր, որն ապահովում է հարցումների օպտիմիզացիան տվյալների հանման ու փոփոխման համար և, որպես կանոն, մեքենայական անկախ ներքին կոդի ստեղծման համար,
- Կատարման ժամանակի ապահովման ենթահամակարգը, որը մեկնաբանում է տվյալների մանիպուլյավիայի ծրագրերը, որոնք ստեղծում են օգտատերերի համար DBMS-ով ինտերֆեյս,
- Սերվիսների ծրագրեր /արտաքին ուտիլիտներ/, որոնք ապահովում են մի շարք լրացուցիչ հնարավորություններ տեղեկատվական համակարգի ծառայության համար:

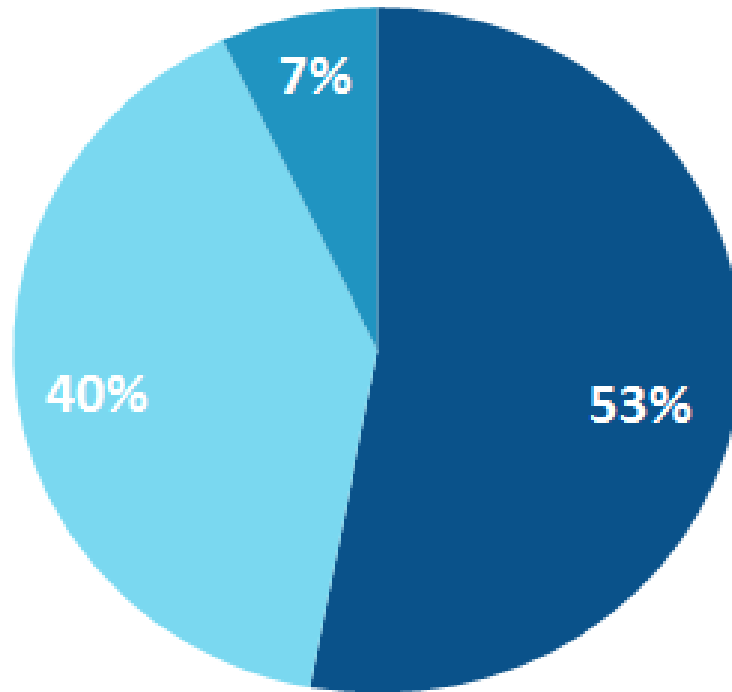
Big data (մեծ տվյալներ) –
տվյալներ, որոնք ստեղծվում են
սոցիալական ցանցերից, բջջային
կապից, զանազան սենսորներից,
ռեգիստրատորներից,
ընթունիչներից և այլն:

Բնութագիրը	Ավանդական տվյալների հենքը	Մեծ տվյալների հենքը
Տեղեկատվության ծավալը	գրայթից (10^9 բայթ) մինչև տեռաբայթ (10^{12} բայթ)	պետաբայթից (10^{15} բայթ) մինչև էքսաբայթ (10^{18} բայթ)
Պահպանման եղանակը	Կենտրոնացված	ապակենտրոնացված
Տեղեկատվության կառուցվածքը	Կառուցվածք ունեցող	Թույլ կառուցվածք և կառուցվածք չունեցող
Տվյալների պահպանման և մշակման մոդելը	Ուղղահայաց	Հորիզոնական
Տվյալների փոխկապակցվածություն ը	Ուժեղ	Թույլ

Մեծ տվյալների բնութագրիչը

- **Volume**
- **Velocity**
- **Variety**
- **Veracity**

Մեծ տվյալների օգտագործման ոլորտները

- Հաճախորդների սպասարկում,
- գործառնական արդյունավետություն,
- նիսկերի կառավարում

Ինտերնետ տեխնոլոգիաները բիզնեսում

Բիզնեսի էլեկտրոնային միջոցների
զարգացման ներկա փուլում կարելի է
առանձնացնել Internet- ի օգտագործման
2 հիմնական ուղղություն՝ Internet- ի
օգտագործումը բիզնեսում(ինտերնետ
տեխնոլոգիաներ բիզնեսի համար) և
բիզնեսը ինտերնետ տարածությունում:

Web-պորտալների ստեղծումն ու արդյունավետ
օգտագործումը բացում է սկզբունքորեն նոր
հնարավորություններ բիզնեսում Internet-
տեխնոլոգիաների օգտագործման համար, թույլ
տալով՝

- օպերատիվ տեղադրել և զարգացնել
կազմակերպության տեղեկատվական
ռեսուրսները,
- գտնել տեղեկատվություն ցանկացած
պահին, ցանկացած վայրում և ցանկացած
այցելուի համար,

- ձևավորել «ընկերության ընկերների ակումբ»՝ պոտենցիալ հաճախորդներին գրավել որակյալ ապրանքներով, զեղչերի և բոնուսների համակարգերով,
- օպտիմալացնել գովազդային բյուջեն և կազմակերպության SS-ծախսերը,
- կազմակերպության տեղեկատվական ռեսուրսները ինտեգրել մատակարարների տեղեկատվական ռեսուրսների հետ,
- բարձրացնել գործընթացների կառավարման, տեղեկատվական անվտանգությունը

- Ծախսերի ցածր մակարդակ
- Բացություն - թափանցիկություն
- Կայունություն
- Մուտք դեպի առավելագույն լայն լսարան
- Մարքեթինգի ծախսերի նվազեցում
- Մեկից ավելի վայրերում կազմակերպվող արտադրությամբ զբաղվող ընկերությունների աշխատանքի արդյունավետության ապահովում
- Կորպորատիվ և գաղտնի տեղեկատվության ներկայացումը աշխատողներին

Էլեկտրոնային բիզնեսը (e-Business)
բիզնես գործընթացների
ավտոմատացումն է Web-
տեխնոլոգիաների կիրառմամբ,
որի արդյունքում բարձրանում է
ձեռնարկության
արդյունավետությունը

Էլեկտրոնային բիզնեսում /e-business /
կարելի է առանձնացնել չորս շերտ

- Internet - ենթակառուցվածք
- Internet-ծառայություններ
- տեղեկատվական միջնորդներ /CMS/
- Էլեկտրոնային կոմերցիա

Էլեկտրոնային կոմերցիան (e-Commerce)

համարվում է էլեկտրոնային բիզնեսի ամենակարևոր բաղկացուցիչ մասը:

Այն բիզնեսի տեսակ է, որի դեպքում առևտրային մասնակիցների միջև գործարքները կատարվում են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (էլեկտրոնային վճարումներ, էլեկտրոնային թվային ստորագրություն և այլն) կամ Internet ցանցի միջոցով:

Էլեկտրոնային կոմերցիայի ստանդարտը

OBI – Open Buying on the Internet

Շղթա

“Մատակարարումներ – Վաճառք
– Գնումներ”

“Supply – Selling – Buying”

Էլեկտրոնային կոմերցիայի առավելությունները

- Customer Relationship Management - CRM
- որոշումներ կայացնելու համար տեղեկատվության ստացման օպերատիվություն
- մարքեթինգի և վաճառքի ցիկլի կրճատում
- էլեկտրոնային վճարման համակարգերի օգտագործում
- վիրտուալ ձեռնարկությունների կազմակերպման հնարավորություն
- տեղեկատվության փոխանակման հետ կապված ծախսերի էական նվազում
- log-ֆայլերի վերլուծության համակարգ
- ծրագրային փաթեթներ Internet-ում առևտրային գործունեություն իրականացնելու համար

Էլեկտրոնային կոմերցիայի ուղղությունները

- «Բիզնես-Բիզնես» (Business-to-Business – B2B),
- «Բիզնես-Սպառող» (Business-to-Consumer, կամ Business-to-Client – B2C),
- «Սպառող-Բիզնես» (Consumer -to- Business – C2B),
- «Սպառող-Սպառող» (Consumer -to- Consumer – C2C):

B2B

«կազմակերպություն-կազմակերպություն»

Ի սկզբանե, այդ տերմինով կոչվում էին
ապրանքների և online ռեժիմում
ձեռնարկությունների միջև ծառայությունների
առք և վաճառքի գործընթացները:

Ներկայումս B2B հատվածը բիզնես-խնդիրների
լուծման համար ձեռնարկությունների միջև
ցանկացած գործընթաց, որը կարող է
իրականացվել տեղեկատվական
տեխնոլոգիաների կամ Internet-ի միջոցով:

B2C

«կազմակերպություն-սպառող»

Էլեկտրոնային կոմերցիայի ձև, որի նպատակն է կազմակերպել սպառողների համար ուղղակի վաճառքներ:

Առևտրի նման ձևը արդյունավետ է խոշոր քաղաքների և շրջանների միջև աշխարհագրական հեռավորությունները վերացնելու համար, այսինքն ապրանքները և ծառայությունները հասանելի դարձնել սպառողի համար:

B2C համակարգերին է վերաբերվում`

- կազմակերպությունների Web-ցուցափեղկերը (Front Office)` գրավելու հանարավոր գնորդներին դեպի տվյալ ընկերության ապրանքները,
- Internet-խանութները, որոնք զբաղվում են միայն ապրանքների վաճառքով և ներառում են վաճառքի կազմակերպման անհրաժեշտ ենթակառուցվածքը (Back Office).
- առևտրային Internet-ընկերություններ, որոնցում էլեկտրոնային վաճառքի համակարգը ամբողջությամբ ինտեգրված է բոլոր առևտրային բիզնես-գործընթացների հետ:

C2B

«սպառող-կազմակերպություն»

Էլեկտրոնային կոմերցիայի տեսակ է,
որը սպառողին ընձեռում է
հնարավորություն ինքնուրույն
առաջարկել ընկերություններին
տարբեր ապրանքներ և
ծառայություններ:

C2C

«սպառող-սպառող»

Էլեկտրոնային կոմերցիայի տեսակ է,
որը սպառողին ընձեռում է
հնարավորություն ինքնուրույն
առաջարկել այլ սպառողներին
տարբեր ապրանքներ և
ծառայություններ:

Էլեկտրոնային կոմերցիայի բոլոր չորս
հատվածների գումարը

$$B2B + B2C + C2B + C2C$$

համարվում է ընդհանրացված սոցիալական
ռեսուրս և

նկարագրում է անցումը

հետարդյունաբերական

հասարակությունից տեղեկատվականին